

Lokaal maatwerk of externe normen?	Benodigde competenties, reflectie & houding en gedrag	Collegiale consultatie, interventie & deskundigheidsbevordering	Inhoudelijke kwaliteit	Communicatie / vormgeving / draagvlak
Plaatselijke context is belangrijk en daarmee lokaal maatwerk.	Zorg voor een voldoende breed palet aan deskundigheden en vaardigheden binnen de rekenkamer.	Meer samenwerking tussen rekenkamers.	Meer de focus op monitoring / bijstelling lopend beleidsproces om sturingsmogelijkheden te vergroten.	Communiceer goed en breed.
Rekening houden met lokale situatie: wat werkt voor de ene gemeente kan compleet verkeerd uitpakken in de andere.	Organiseer voldoende interne deskundigheid.	Maak gebruik van de kennis en ervaringen van andere rekenkamers. Van elkaar leren en uitwisselen ervaringen.	Houdt minder vast aan het traditionele rekenkameronderzoek.	Een rekenkamerproduct wordt niet alleen beoordeeld op inhoud, maar ook op proces (draagvlak, timing en communicatie).
Geen normen dwingend opleggen.	Zorg voor voldoende deskundigheid en ervaring binnen de rekenkamer (leden en ondersteuning)	Laat je 'voeden' door andere rekenkamers.	Hanteer de invalshoek van basale vragen die voor raadsleden interessant zijn.	Zorg ervoor dat je voor raad, college en ambtelijke organisatie makkelijk benaderbaar bent en zoek deze partijen zelf ook op.
De rekenkamer moet bijdragen aan de kaderstellende en controlerende rol van de raad en transparantie van het handelen van de overheid. De mate van bijdrage aan deze uitgangspunten is de norm voor een rekenkamer.	Zorg voor een zodanige samenstelling dat de leden meerdere disciplines vertegenwoordigen.	Probeer gebruik te maken van kennis en ervaring van andere rekenkamers.	Laat de raad (fracties) onderzoekonderwerpen aandragen. Met een onderwerp dat gedragen is door de fracties is al veel gewonnen.	Betrek de raad zo snel mogelijk bij nieuw onderzoek. Zorg dat onderzoek gedragen wordt door betrokkenheid raad en effectieve presentatie.
Kwaliteit van de rekenkamer kan alleen door de raad worden bepaald en niet door andere experts.	Bij de voorbereiding van elk onderzoek goed nadenken over de benodigde deskundigheden en competenties.	Maak gebruik van onderzoeken van andere rekenkamers: neem contact op met die collegarekenkamer voor meer informatie over de do's en don'ts m.b.t. dat onderzoek. Maak vervolgens wel een eigen keuze in het onderzoek (niet zomaar overnemen wat de ander heeft gedaan).	Blijf in je rol en let op de invalshoek kaderstelling en controle door gemeenteraad.	Communiceer met het bestuur voor je een onderzoek begint en reflecteer samen op het onderzoek.
Kwaliteit van de rekenkamer wordt bepaald door de raad, zodat de raad de aanbevelingen opvolgt.	Neem een externe onderzoeker in de arm die de specifieke eisen aan rekenkameronderzoek en een rekenkamerrapport begrijpt.	Oriënteer bij andere rekenkamers: lees rapporten van anderen en laat je onderzoeksopzet en normenkader door anderen commentariëren.	Zorg voor echt en relevant onderzoek.	Overleg vooraf, informeer tussendoor, bestudeer de resultaten en maak ze hanteerbaar voor de gemeenteraad.
Bedenk wat in de eigen situatie de voornaamste bronnen en kenmerken van kwaliteit zijn.	Hoe besteet je onderzoek uit en waar let je op? Goed opdrachtgeverschap.	Organiseer bij start van elk onderzoek een collegiale interventie met een andere rekenkamer.	Ontwikkel een professionele onderzoeksopzet die de basis vormt voor elk onderzoek.	Investeer in afstemming met de raad, college en ambtelijke organisatie, m.n. bij de wijze van presentatie e en de mate waarin aanbevelingen worden opgevolgd.
Formuleer uitgangspunten met elkaar en laat kwaliteit niet onbesproken.	Zoek ook eens buiten de gebruikelijke onderzoeksbureaus.	Organiseer kritische feedback bij het opzetten en uitvoeren van rekenkameronderzoek. Niet alleen via de eigen leden, maar ook bijvoorbeeld via collega's, externe onderzoekers of (commissie)griffiers.	Een goed doordachte onderzoeksopzet is cruciaal voor de kwaliteit van het eindproduct.	Je moet je goed realiseren welke boodschap je wil brengen aan en aan wie.
Zorg dat je als rekenkamer zelf een goed beeld hebt van de kwaliteit die je wil leveren en handel daarnaar.	Blijf kritisch naar (ingehuurde) externe deskundigen.	Durf een ander te vragen mee te kijken met het rekenkamerwerk. Bijvoorbeeld een deskundige "tweede lezer", een collega-rekenkamer of misschien iemand die een leek is op het gebied van rekenkamerwerk.	Bereid de onderzoeksopzet goed voor. Weet wat je wil weten. Goed opdrachtgeverschap.	Sluit aan bij de beleving van de ontvanger.
Gebruik je onderbuikgevoel en boerenverstand. Kijk met kwaliteit in het achterhoofd naar het eigen werk.	Evalueer de eigen werkzaamheden en producten voortdurend.	Laat een buitenstaander eerst het rapport van bevindingen doorlezen op constructie, tegenstrijdigheden en logische opzet alvorens hoor en wederhoor te starten.	Zorg dat je onderzoeksrapport SMART is en doe een quick scan of proefenquête bij grote onderzoeken.	Hou voor ogen wie de klant is.
Steek voldoende tijd in het bereiken van consensus over kwaliteitsnormen.	Zorg d.m.v. nazorgonderzoek voor reflectie door zowel de rekenkamer als de gemeenteraad.	Laat een derde lezer meelezen.	Goede vraagstelling en voorbereiding zijn cruciaal voor succesvol onderzoek.	Neem - wanneer een onderzoekssuggestie van buiten de rekenkamer komt - contact op met de indiener om te vragen wat er achter de vraag zit en waar deze vandaan komt.
Organiseer een discussie over kwaliteit binnen de eigen rekenkamer	Controleer periodiek wat er met een onderzoek gedaan is (2x).	Stuur een rapport in voor de goudvink: van het juryrapport leer je veel.	Blijf gedurende het onderzoek alle ontwikkelingen m.b.t. het thema volgen en verwerk wijzigingen zodat het eindrapport zo actueel mogelijk is.	Sluit aan bij de beleving van de burger (kijk naar reacties, klachten en meldingen en de opvolging daarvan door de gemeente).
Maak kwaliteit een gespreksonderwerp binnen de rekenkamer en betrokkenen binnen de gemeente. Stel een eigen handboek kwaliteit op en neem het eigen ambitieniveau als uitgangspunt.	Practice what you preach. Blijf open staan voor leren	Let op scholing. Volg een cursus rekenkameronderzoek.	Hou de relatie tussen onderzoeksvragen, normenkader en bevindingen steeds goed in de gaten. Goed systematisch onderzoek en controleerbaarheid van gegevens.	Bewaak de acceptatiegraad van je rapporten. Beperk het kwaliteitsidee niet tot gelijk hebben, maar ook het gelijk krijgen (overwinnen weerstand tegen verandering) erbij.
Stel zelf een kwaliteitsprotocol op en hou je hier aan.	Altijd open en zorgvuldig opereren. Wat dat concreet betekent is afhankelijk van lokale situatie.	Wijs op de activiteiten van de NVRR en trainingen.	Zorgvuldigheid. Goed afbakenen onderzoek, waarborgen deskundigheid. Concreetheid borgen door voldoende en kwalitatieve analyses en conclusies en aanbevelingen.	De kwaliteit is vaak gelegen in de wijze waarop een rapport wordt geaccepteerd; schakel dus tijdig college en raad in.
Formuleer uitgangspunten met elkaar en laat kwaliteit niet onbesproken.	Probeer open en transparant in de organisatie te staan	Leer van best practices.	Verifieer feiten voor oplevering van een rapport.	Volg een cursus voor op het gebied van vormgeving van een rapportage.
Formuleer operationele doelstellingen voor de rekenkamer. Stel een beleidskader kwaliteit op (incl. normen). Pas dit toe in het onderzoeksrepertoire.	Maak tijd voor kwaliteit.	Maak gebruik van vakliteratuur en bestaande (relevante) bronnen. Concrete suggestie: De lokale rekenkamer: handboek voor een relevante bijdrage aan publieke verantwoording.	Zorg voor objectiviteit, diepgang en geef duidelijke en praktische aanbevelingen.	
Zorg voor standaarden voor onderzoekskeuze en uitvoering van onderzoek (normenkaders, objectiviteit, hoor en wederhoor).	Borg sensitiviteit voor bestuur en burgerbelangen (meerwaarde onderzoek voor raad en stad).	Hou je kennis actueel door middel van sites en het volgen van nieuwsbrieven van de NVRR en DLR.	Bruikbare aanbevelingen die zich lenen voor navolging.	
Stel een onderzoeksprotocol op. Stel meetbare doelen op voor jezelf.		Neem kennis van werkwijzen van andere rekenkamers. Deze zijn via internet veelal eenvoudig te achterhalen.	Blijf concreet.	
Definieer kwaliteitsnormen en laat een ander dan het eigen team erop toetsen.		Neem kennis van aansprekende rapporten van andere rekenkamers.	Zorg voor concrete (SMART) aanbevelingen.	
Ontwikkel standaardprocedures om een externe toetsing van kwaliteit mogelijk te maken.		Bekijk eens de rapporten die de afgelopen jaren een goudvink / goenling hebben gewonnen of hoog scoorden.	Kijk door de bril van een burger in 2015 naar de conclusies en aanbevelingen en rapporteer alleen wat er dan overblijft.	
Op termijn toewerken naar verplichte professional standaards waarop qua naleving door een beroepsvereniging wordt toegezien. Aangevuld door certificering van rekenkameractiviteiten en rekenkameronderzoek.		Neem kennis van rapporten en website van andere rekenkamers.	Maak voor iedereen - burger en bestuur - begrijpbare rapportages.	
			Zorg dat de resultaten goed te begrijpen zijn voor de raad en dat hij er iets aan heeft	
			Heldere en voor iedereen leesbare onderzoeksrapporten.	
			Heldere structuur in rapportages.	
			Maak heldere en korte documenten waarbij de aanbevelingen en conclusies duidelijk zijn.	
			Schrijf bondige rapportages van max. 50 pagina's met daarin de essentie van het onderzoek. Een kort en goed leesbaar rapport. Bedenk hoe te komen tot de bestuurlijke boodschap en zoek daar de bevindingen bij: terugredeneren (niet 80 pagina's feiten).	
			Laat het college een weerwoord geven op de aanbevelingen uit het rapport.	